

TILIVUOSI 2023

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

Keiteleen kunta

Sisällysluettelo

Lautakunnan toiminta	1
Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	2
Toimintamuodot, arvioinnin ja kertomuksen painopisteet	3
Tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
Tarkastuslautakunnan huomiot vuodelta 2023 ja esitykset toimenpiteiksi	6
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	8

LAUTAKUNNAN TOIMINTA

Kokoonpano

Kunnanvaltuusto on 23.8.2021 kokouksessaan valinnut vuosille 2021–2025 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet:

Varsinainen jäsen

Andersson Sari

Laukkanen Jari

Ryhänen Eero (1.6.2023 saakka)

Savolainen Birgitta

Selkäinaho Kirsi

Isoaho Timo (25.9.2023 lähtien)

Varajäsen

Räty Eeva

Ylitalo Jarmo

Saastamoinen Oiva

Tirkkonen Mirja

Mykkänen Marita

Saastamoinen Oiva

Puheenjohtaja on toiminut Jari Laukkanen ja varapuheenjohtajan Eero Ryhänen 1.6.2023 saakka ja

25.9.2023 lähtien Timo Isoaho.

Sihteerinä on toiminut palvelusihteeri Anne Tenhunen.

TEHTÄVÄT JA TOIMINNAN TARKOITUS SEKÄ TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt valtuuston, hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin, vuoden 2023 talousarvioon, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastusraportteihin. Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut 1.3. hallintojohtaja Airi Kinnusta ja 20.3. kunnanjohtaja Emilia Savolaista. Lautakunta on kuullut Palveluyhtiö Viisarit Oy:n toimitusjohtaja Jukka Erkkilä 12.4.2024. Sivistysjohtaja Ville Ahosta on kuultu sähköisesti, 30.5.2024 ja lautakunta on vierailut koululla 5.10.2023 tutustuen sivistystoimen henkilökuntaan.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy JHTT-Yhteisö. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT, JHT Jarmo Raati.

TOIMINTAMUODOT, ARVIOINNIN JA KERTOMUKSEN PAINOPISTEET

Tarkastuslautakunta on laatiessaan tarkastussuunnitelmaa vuosille 2021–2025 pitänyt tärkeänä, että toimintoja arvioidaan kuntalaisten tarvitsemien palvelujen tarkoituksenmukaisuuden ja talouden näkökulmasta. Kuntastrategia ja hyväksytty talousarvio ovat kaikkein tärkeimmät arvioinninperusteet.

Lautakunta on kokoontunut vuonna 2023 kahdeksan kertaa.

Tarkastuslautakunta on tutustunut kunnan eri toimialojen toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien sekä pöytäkirjojen avulla. Tilintarkastaja on ollut lautakunnan kokouksessa mukana kaksi kertaa etäyhteydellä.

Vuonna 2023 tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena olivat sivistystoimen palvelut.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Strategiset ja toiminnalliset tavoitteet

Uusi kuntastrategia vuosille 2024–2026 on hyväksytty valtuustossa 6.11.2023, 47 §.

Hallintosääntöä on päivitetty valtuustossa 26.6.2023, 28 § ja se on tullut voimaan 1.8.2023.

Hankintaohje on tullut voimaan 1.12.2023.

Keiteleen kuntastrategia määrittää toiminnalliset tavoitteet, joita tarkastuslautakunta on työssään arvioinut.

Keiteleen kunnan strategia 2023–2025 löytyy keitele.fi kotisivuilta (Hallinto ja talous / Talous ja strategia)

Toiminnalliset tavoitteet on johdettu suoraan kuntastrategiasta. Toiminnallisilla tavoitteilla on pyritty strategian jalkauttamiseen kaikkien hallintokuntien toiminnassa.

Sivistyslautakunta

Strategiassa tavoitteena ovat yrittäjäyys, puu ja kansainvälisyys. Arvoina ovat avoin, rohkea, reilu, ratkaisunhaluinen, luontoystävällinen, ihmistä lähellä, luotettava, tuloksellinen, kehittyvä ja positiivinen.

Lautakunta on kokoontunut vuonna 2023 yhdeksän kertaa. Säännönmukaisesti virkamiehet eivät ole olleet kokouksissa läsnä. Kunnanjohtaja on ollut mukana kerran, 16.8.2023.

Lautakunta on suorittanut sille asetettuja tehtäviä, kuten virkojen ja toimien täyttöjä, palveluiden hintojen tarkastuksia, avustusten jakamista, erilaisten suunnitelmien hyväksymisiä sekä arviointia.

Taloudellisesti vuosi 2023 johti 100 000 € ylitykseen, mikä johtui pääsääntöisesti palkkakulujen kasvusta sekä varhaiskasvatuksen tulojen vähenemisestä.

Kouluterveyskyselyn perusteella todetaan, että 4–5 lk:n oppilaiden kiusaaminen on lisääntynyt. Myönteisenä on pidetty ruuan paranemista.

8–9 lk:n oppilaiden mielestä yksinäisyys on vähentynyt, unet parantuneet ja ruokaa on niin ikään kehitetty.

Huolina mainitaan uupumus, innostus koulunkäyntiin on vähentynyt, koetaan oppimisvaikeuksia, harrastetaan vähemmän liikkumista, ei syödä aamupalaa ja keskustelua vanhempien kanssa käydään vähemmän.

Painopisteinä on ollut hyvinvointi, liikkuva koulu ja lapset puheeksi toiminta, jotka eivät ole tuottaneet toivottua tulosta ainakaan yläluokkien osalta. TEA-indeksi on kuitenkin valtakunnan paras.

Jatkossa kunnan saamiin valtionosuuksiin vaikuttavat HYTE- indikaattoreiden osoittamat luvut, jonka vuoksi hyvinvointi ja oppilaiden kokemat asiat ovat erittäin merkittäviä. Huolta on aiheuttanut mm. terveydenhoitajan poissaolojen määrä, sekä kroonisten sairauksien hoidon jättäminen pois oppilaiden palveluista.

Tarkastuslautakunta tulee jatkossa esittämään HYTE-indikaattoreiden käyttöönottoa sekä tavoitteiden että käytännön toimien seurantaan.

Hyte-tiimin tehtävien ja resurssien koordinoitua tulisi tarkistaa ja suunnitella muuttunutta toimintaympäristöä vastaavaksi. Tarkastuslautakunta pyytää arvioimaan ovatko resurssit Hyte-toimintaan riittävät.

Keiteletalon käyttö on mahdollistanut esteettömät etätyöskentelytilat, jotka kirjastolta puuttuvat. Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö kuntalaisten hyvinvoinnin näkökulmasta on ollut Keiteletalolla aktiivista.

Kotoutumisen tavoitteissa myös Keiteletalo on osoittautunut hyväksi matalan kynnyksen tapaamispaikaksi.

Kuntalaisten osallisuutta ja yksinäisyyden ehkäisyä on pieneltä osin pystytty Keiteletalon avulla parantamaan.

Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistoiminta-alueen työ on alkanut v. 2012 ja isäntäkunta on Tervo. Yhteistoiminta-alueen muodostavat Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo ja Kuopion Karttulan alueet sekä Keitele. Tehtävänä on ehkäistä ennakolta ympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Toiminta on vakiintunut ja lääkäreiden saatavuudessa Pielavesi on onnistunut hyvin, he ovat pystyneet palvelemaan Keiteleen eläinlääkäritarpeeseen vähintään kohtuullisesti. Valvontaeläinlääkärin virka on todettu tarpeelliseksi ja toimivaksi.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT VUODELTA 2023 JA ESITYKSET TOIMENPITEIKSI

Vuosi 2023 on ollut uudelleen järjestäytymisen vuosi. Kunnan roolin muuttuminen sote - palveluiden järjestäjävastuullisesta roolista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiiviseksi toimijaksi. Tarkastuslautakunta toteaa muuttuneen toimintaympäristön mahdollistavan kansallisten Hyte-indikaattoreiden aktiivisen hyödyntämisen osana suunnitelmallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä kunnassamme ja tulee mahdollistamaan aikaisempaa selkeämmän seurannan ja vaikuttavuuden mittaamisen.

Taloudellisesti vuosi ei ollut Keiteleen kunnalle hyvä. Kunnalla on kattamatonta alijäämää 213 000 euroa. Kunnan tulee laatia talouden tasapainottamisohjelma ja suunnitelma, miten alijäämä katetaan vuosien 2024–2026 aikana. Kriisikuntakriteerien täyttymistä tulee seurata.

Kunnan konsernissa on merkittävä lainariski Kiinteistö Oy Nilakanrannan osalta. Lisäriskiä tuo Vanhustenkotiyhdistyksen asuntojen lainatakaukset ja huono talous. Asuntojen käyttöaste on matala ja kunto osin huono. Asuntopolitiikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja pyrkiä saamaan uudisrakentamista kunnan alueelle.

Kokonaisuutena kunnan riskikartoitus tulisi tehdä välittömästi ja sisäisen tarkastuksen riskiohje. Samoin puuttuu konsernivalvonnan ohjeistus ja puutteita on myös sisäisen valvonnan ohjeistuksessa.

Konserniohjeeseen kuuluu mm. Viisareiden valvonta ja muu omistajaohjaus. Tarkastuslautakunta on kuullut Viisareiden uutta toimitusjohtajaa ja todennut, että hallinto on saatu paremmin toimivaksi; kaaoksesta on edetty hallittuun järjestykseen.

Investointien sitovuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Nyt päätöksiä on tehty jälkikäteen, kun työt on jo suoritettu. Näin todellinen päätösvalta ei ole ollut valtuustolla vaan töiden tilaajalla. Onko varauduttu siihen, että valtuusto ei jälkikäteen hyväksyisikään toteutettuja investointeja? Kuka kantaa silloin riskin?

Vuoden 2023 tilinpäätös olisi päätynyt positiiviseksi ilman palo- ja pelastustoimen varallaolokorvauksista johtuvaa varausta (300 000 e). Onko vuoden 2024 talousarvio ajan tasalla?

Tarkastuslautakunta kokee olevansa osin ulkopuolinen kunnan päätöksenteossa, suunnittelussa ja arvioinnissa. Tiedon saanti ei ole ollut riittävää eikä ajallisesti järkevää ja ennakoivaa. Koska tarkastuslautakunnan tärkeä tehtävä on talouden tasapainon seuranta,

on suunnitelmat ja talouden toteutumisen osalta tehdyt päätökset saatava tarkastuslautakunnan tietoon.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Hyte-indikaattoreista ja niiden käytöstä käytännön työn ohjaamisessa pidetään SavoGrown-alueen kunnille yhteinen koulutus.

Tarkastuslautakunta liittää arviointikertomukseen yhteenvedon Hyte-indikaattoreista tutustumista varten (liite 1).

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se hyväksyy kunnanhallituksen laatiman Keiteleen kunnan tilinpäätöksen vuodelta 2023 ja tilintarkastuskertomuksen mukaisesti myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille vuodelta 2023 sekä merkitsee tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen tiedoksi.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että konserniohje ja sisäisen valvonnan suunnitelma ja riskikartoitus ovat edelleen päivittämättä. Tarkastuslautakunta pyytää, että edellä mainituista toimista sekä talouden tasapainottamissuunnitelmista annetaan tiedot 31.8.2024 mennessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan luottamushenkilöitä ja henkilöstöä vuodesta 2023.

Keiteleellä 3.6.2024

Jari Laukkanen
puheenjohtaja

Timo Isoaho
varapuheenjohtaja

Sari Andersson
jäsen

Birgitta Savolainen
jäsen

Kirsi Selkäinaho
jäsen